

De Euregio: tijd voor het nemen van grote stappen.

In het coalitieakkoord PS 2014 -2018 kreeg de doorontwikkeling van de Euregio al een dominante plek. Vrij recent was zulks evenwel niet het geval in vele gemeentelijke coalitieakkoorden 2018-2022: slechts in een beperkt aantal van die coalitieakkoorden werd aandacht besteed aan euregionale samenwerking¹. De provincie Limburg heeft de afgelopen periode daadwerkelijk een groot aantal projecten geïnitieerd².

Naar onze opvatting is het van belang dat de provincie een (nog) sterkere regierol op zich neemt dan tot nu toe. Leidraad zou daarbij de ervaring kunnen zijn, die is opgedaan met het Culturele Hoofdstad-project Maastricht 2018: de facto een Euregionaal project, aangestuurd door een apart in het leven geroepen instituut dat, na een degelijke omgevingsverkenning en noeste arbeid, er in slaagde een doorwrocht en 'allesomvattend' **euregionaal bidbook** samen te stellen. De provincie dus als **grensregisseur**, die de eensgezinde samenwerking tussen het georganiseerde bedrijfsleven, de gemeenten, de onderwijs- en de cultuursector (incl. burgerkracht) ondersteunt en coördineert. Alvorens samen te werken met onze burens is het van belang om eerst onze eigen Limburgse strategie ('voice') te formuleren.

Van belang is de herkenbaarheid van de door welhaast alle politieke partijen en alle burgers onderschreven wens '**dat Limburg zichzelf en Nederland groter kan maken door de grensoverschrijdende kansen te benutten**'. Groter in de zin van sociaal-economische welvaart en sociaal-cultureel welzijn. Het project dient een positieve uitstraling ('label') te hebben. Daarbij moet vermeden worden om in dat verband alsmaar de grensbelemmeringen te benadrukken.

a. Voorstellen: onderwijs & jongeren

Bijna alle Limburgse politieke partijen besteden aandacht aan de wijze waarop het onderwijs een bijdrage kan leveren aan de vorming tot euregionaal burger. Het stimuleren van de (kennis van) buurtalen, grensoverschrijdende stages en samenwerking van scholen worden als belangrijkste beleidsinstrumenten genoemd. Er bestaat géén euregionale (arbeids)markt zonder kennis van de buurtalen. Onverkort geldt dat ook voor grensoverschrijdend samenleven met onze Duitse en Waalse burens. De open (taal)grens mag geen ijzeren gordijn worden, die men alleen overschrijdt om benzine te tanken.

¹ Zie publicatie 'Grenseffectrapportage coalitieakkoorden Limburgse gemeenten 2018' van de Stichting 'Geen Grens'.

² Mededeling portefeuillehouder drs T. Bovens inzake voortgang grensoverschrijdende samenwerking 2019/15695 d.d. 26 februari 2019

Als Stichting Geen Grens adviseren wij om in het coalitieakkoord de volgende concrete beleidsvoorstellen op te nemen:

1. Stimuleren van de buurtaalprojecten in het **basisonderwijs**. De taakbelasting van leraren in het basisonderwijs is hoog. Daarom pleiten wij ervoor om het buurtaalonderwijs (ook) te laten verzorgen door grensoverschrijdende uitwisseling van leraren. Een Nederlandse lera(a)res geeft Nederlands op een Duitse school, en een Duitse lera(a)res geeft Duits op een Nederlandse school. Zo ook wat de Franse taal betreft. Dit kan met gesloten beurzen. Naast uitwisseling van de leraren kunnen er ook schooluitwisselingen plaatsvinden. **De grensoverschrijdende samenwerking van basisscholen zou een gemeenschappelijk project kunnen zijn van provincie en gemeenten.** Elke Limburgse basisschool zou een partnerschool moeten hebben in de euregio. Naast de samenwerking van scholen kan er ook samenwerking van gemeentelijke (jeugd)verenigingen plaatsvinden enz.
2. De **bedragen** voor uitwisselingen met scholen in de Belgische resp. in de Duitse grensregio's zouden substantieel verhoogd moeten worden³.
3. Voor wat betreft het **voortgezet onderwijs** zou in samenwerking met de grensprovincies aan de Nederlands-Duitse grens stevig gelobbyd moeten worden om Duits in plaats van (dan wel naast) Engels als verplichte taal op te nemen in het curriculum.
4. Wat de **ROC's** en **Hogescholen** betreft: in hun internationaliseringsbeleid dient de prioriteit te liggen bij euregionaliseringsbeleid. Het onderwijs in de Duitse of Franse taal dient structureel te worden versterkt. Dat geldt ook voor euregionale stages⁴. **Ondersteuning vanuit de provincie om de euregionale stagemarkt structureel te ontsluiten is van groot belang.** Dit zou een majeur project moeten zijn voor de beide euregio's, waarin de provincie participeert.
5. De beide euregio's zouden ook een jaarlijkse voorlichtingsbijeenkomst (onderwijsmarkt/beurs) moeten organiseren, gewijd aan **grensoverschrijdend studeren** in het Nederlands, Belgisch en Duits hoger onderwijs.

Bovenstaande voorstellen vergroten bij de Limburgse jeugd het besef dat ze 'midden in Europa leven', en dat hun kansen op werk niet alleen in de Randstad liggen. De vorming tot euregionaal burger is niet alleen een taak van het onderwijs. De gemeenten, Limburgse media en maatschappelijke organisaties hebben ook een taak als het gaat om euregiona(a)l(e) bewustzijn en samenwerking.

b. Voorstellen: grensoverschrijdend openbaar vervoer.

In alle partijprogramma's wordt aandacht besteed aan grensoverschrijdend openbaar vervoer. Het gaat dan om oost-west verbindingen resp. ticketering. Naast de geplande intercityverbindingen tussen Eindhoven-Venlo-Düsseldorf, en op termijn Eindhoven-Heerlen-Keulen, zullen ook de interregionale drielandentreinen verder ontwikkeld moeten worden. De tramverbinding Maastricht-Hasselt-Genk zal moeten aansluiten op de treinverbindingen in de euregio, dat wil zeggen dat zij verbonden moet worden met knooppunt Maastricht C.S.

Wij adviseren om in het coalitieakkoord de volgende concrete beleidsvoorstellen op te nemen:

³ Zie www.west-vlaanderen.be/subsidies/uitwisselingsprojecten-voor-scholen

⁴ Jaarlijks lopen circa 7000 studenten van Zuyd stage bij een bedrijf of instelling.

1. Optimalisering van de **drielandentrein Luik-Maastricht-Heerlen-Aken**. De frequentie van deze lijn zal minimaal twee keer per uur moeten zijn.
2. Het realiseren van de **drielandentrein Hamont-Weert-Roermond-Mönchengladbach**. Op dit traject zou innovatief c.q. duurzaam personenvervoer gerealiseerd moeten worden.
3. Voor wat betreft de tickets pleiten wij voor het promoten van het nog vrij onbekende fenomeen: **euregioticket**, te beginnen bij de jeugd.
4. Verder zou met Nordrhein-Westfalen moeten worden overeengekomen dat het territoriale bereik van bijv. het **SchönerTagTicket** uitgebreid wordt tot de hele provincie Limburg.
5. **De tramverbinding** Genk-Hasselt-Maastricht zal doorgetrokken moeten worden naar het Station Maastricht CS.

c. Voorstellen: grensoverschrijdend wonen en werken

Zeer succesvol zijn de gerealiseerde zgn. grensinfopunten (GIP) c.q. de arbeidsbemiddelingspunten. De GIP's voorkomen dat grenswerkers en grensbewoners bij het overschrijden van de grens tussen schip en wal terecht komen. Informatie en advies leiden echter niet tot het oplossen van de structurele grensproblemen. Het door de provincie gesubsidieerde UM-instituut ITEM analyseert op academisch niveau vele tientallen gesignaleerde problemen. ITEM mag door de politiek echter niet gebruikt worden als alibi. Grensoplossingen zijn meestal politiek ongekleurd. De grensproblemen, dienen op nationaal, bilateraal en Europees niveau door dé politiek opgelost te worden. Het is derhalve van groot belang dat de volksvertegenwoordigers in het Limburgs parlement op de hoogte zijn en blijven van de belangrijkste problemen, doch vooral ook van de mogelijke oplossingen, zodat zij hun politieke netwerk in Den Haag resp. in Brussel kunnen rapporteren over grensproblemen c.q. - oplossingen.

Wij adviseren om in het coalitieakkoord op te nemen dat elk jaar een **Limburgse grenseffectrapportage** wordt geagendeerd. Hierin worden ten behoeve van de nationale en Europese overheden een aantal majeure grenswerkersproblemen - c.q. oplossingen beschreven. De provincie Limburg kan hier, als meest internationale provincie, een voorbeeld- en voortrekkersrol (gaan) vervullen. Samenwerking met andere grensprovincies c.q. sociale partners ligt daarbij voor de hand.

d. Voorstellen: euregionale burgerkracht organiseren

Te vaak wordt de grens als 'businesscase' gezien. Economisering en problematisering van de grens bepalen te vaak ons grensgevoel. Een grens scheidt én verbindt. Onze Limburgse identiteit wordt verrijkt door onze geografische ligging. Er zijn binnen de provincie een aantal zeer relevante instellingen, die een structurele bijdrage kunnen leveren aan sociaal-culturele verbondenheid met de buurlanden. Het gaat dan onder meer om Burgerkracht, Huis voor de Kunsten, Europa Direct, Working on Europa (Maastricht), Huis voor de Sport, Bureau Europa. Zij kunnen samen met de Limburgse gemeenten een bijdrage leveren aan de sociaal-culturele verbondenheid met onze buurlanden. Daarbij moet bijv. worden gedacht aan een grensoverschrijdende museumkaart, gezinskaart, grensoverschrijdende festivals, een grensoverschrijdende nieuwsbrief enz.

Gelet op het vorenstaande adviseren wij om in het coalitieakkoord op te nemen dat de provincie een beleidsnota 'euregionale burgerkracht' zal gaan formuleren.

Desgewenst mag daarbij op (meer dan) 100% ondersteuning door de Stichting Geen Grens worden gerekend.

Maastricht, eind maart 2019.